



Dansk corona-adfærd understøttede privatforbruget med over 100 milliarder

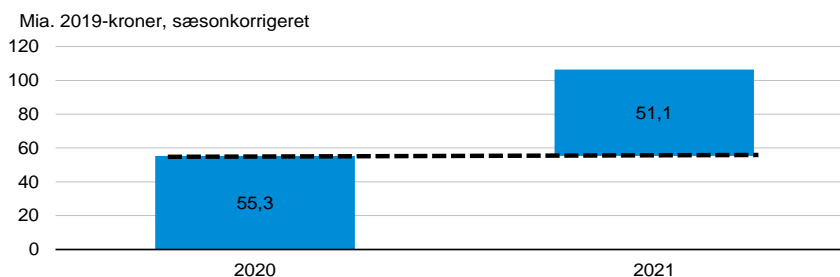
Danskerne har været blandt de bedste i Europa til at holde forbruget i gang under coronapandemien. De relativt milde restriktioner og den udbredte brug af online handel gjorde det muligt at skrue op for forbruget af varer, da pandemien bremsede serviceforbruget. Og danskernes stærke privatøkonomi sikrede, at forbrugslysten var intakt.

Pandemien reducerede privatforbruget i hele Europa

Coronapandemien medførte en tilbagegang i privatforbruget i hele Europa. Heller ikke forbrugerne i Danmark gik fri: Da det danske privatforbrug nåede sit lavpunkt i andet kvartal af 2020, var det faldet med 8 pct. i forhold til 4. kvartal af 2019. I EU-sammenhæng var det dog en nådig tilbagegang: Privatforbruget i hele EU faldt i samme periode med 16,3 pct.

Danskerne skånedes privatforbruget for et tab på over 100 mia.

Forskel på faktisk dansk privatforbrug og privatforbruget, hvis forbrugsvæksten fra 4. kv. 2019 havde fulgt EU-niveauet



Anm.: Ingen data for Cypern
Kilde: Eurostat og DI-beregninger

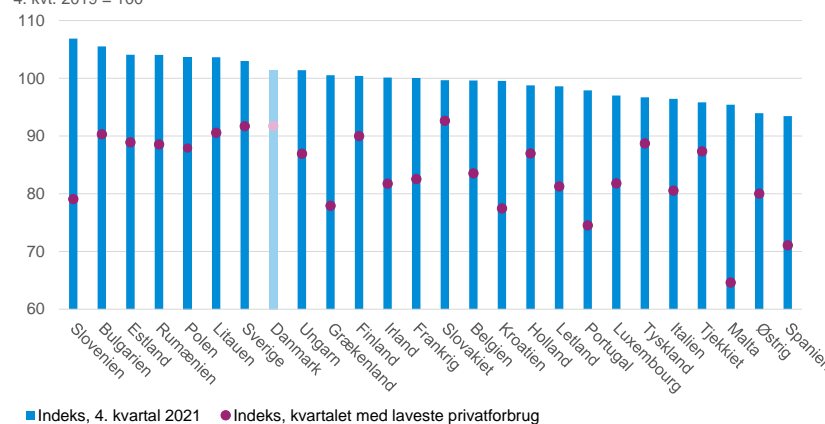
Dansk forbrugeradfærd holdt hånden under privatforbruget

Hvis det danske privatforbrug var faldet lige så kraftigt som EU-gennemsnittet, ville det svare til et fald på 55 mia. kr. i 2020 og 51 mia. kr. i 2021 oven i det fald, vi i forvejen oplevede i Danmark. Over de to år blev dansk privatforbrug således holdt oppe med over 100 mia. kr., fordi danskerne holdt langt mindre igen med forbruget end andre europæere. 21 af de 27 EU-lande oplevede to cifrede tilbagegange i privatforbruget, og allerværst gik det for sig på Malta, hvor faldet efter pandemien brød løs var 35 pct.

Privatforbruget er tilbage i halvdelen af EU-landene

Privatforbrug i EU-27 landene, indeks

4. kv. 2019 = 100



Anm.: Ingen data for Cypern.
Kilde: Eurostat.

Corona ramte forbruget på flere måder, der tilsammen udgjorde en giftig cocktail. Restriktionerne lagde en kraftig dæmper på europæiske forbrugeres mulighed for at forbruge services som f.eks. besøg i biografer og på restauranter. Utryghed ved coronasmitte gjorde, at mange undgik at handle i fysiske butikker. Rejserestriktioner fik turister til at blive hjemme.

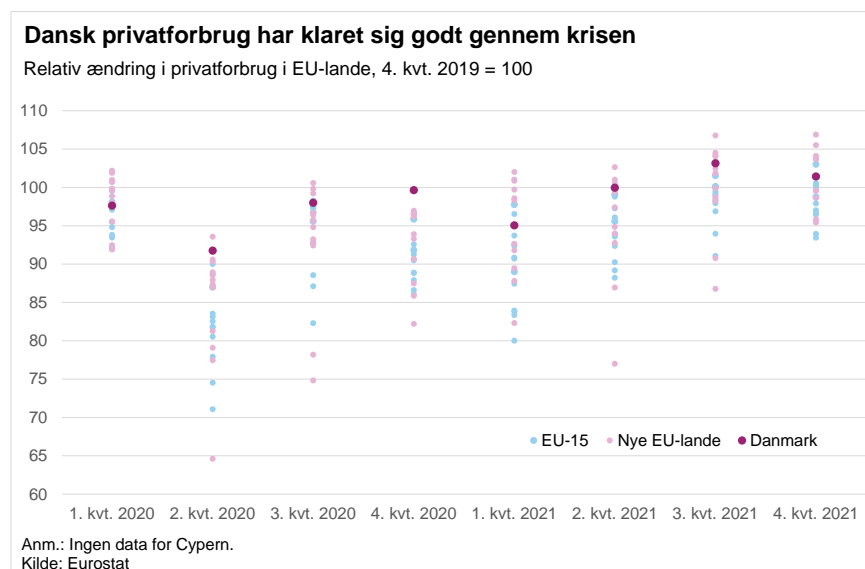
I 2021 indhentede mange lande det tabte – herunder Danmark

Med opbygningen af immunitet i befolkningerne var privatforbruget i 2021 igen på vej frem i alle EU-lande. I halvdelen af landene havde privatforbruget ved årets udgang indhentet det tabte og nået minimum samme niveau som i 4. kvartal af 2019, når der tages højde for sæsonudsving. Danmark ligger lunt i svinget med et privatforbrug, der i 4. kvartal af 2021 var 1,4 pct. højere end niveauet før corona. Det gør Danmark til det EU-land, der målt på privatforbrug er kommet ottendebedst ud af pandemien – og blandt de gamle EU-15-lande er Danmark kun overgået af Sverige.

De store turistlande er stadig hårdt ramt

Med til privatforbruget hører udenlandske turisternes forbrug. Når en tysk turist holder sommerferie i Danmark, tæller turistens oplevelser og restaurantbesøg under opholdet således med i det danske privatforbrug. I turistlande som f.eks. Kroatien og Spanien blev privatforbruget hårdt ramt af, at rejserestriktioner lagde en dæmper på turismen. Turismen halter over hele EU fortsat langt efter niveauet

før corona, og det er da også især i de store turistøkonomier, at privatforbruget endnu er langt under niveauet før pandemien.



Danmark har ligget i top - hjulpet på vej af feriepengeudbetalinger

Danmark har igennem stort set hele pandemien tilhørt den fjerdedel af EU-landene, hvor privatforbruget blev mindst påvirket. Det er overvejende nyere medlemslande som Polen, Litauen og Slovakiet, der har været hurtigere end Danmark til at indhente det tabte. Udbetalingen af de indefrosne feriepenge gav dansk privatforbrug et boost, så Danmark efter den første udbetaling i 2020 indtog europarekorden i privatforbrug set i forhold til udgangspunktet før coronapandemien, og efter den anden udbetaling i efteråret 2021 var Danmark en lille milliard fra endnu en europarekord.

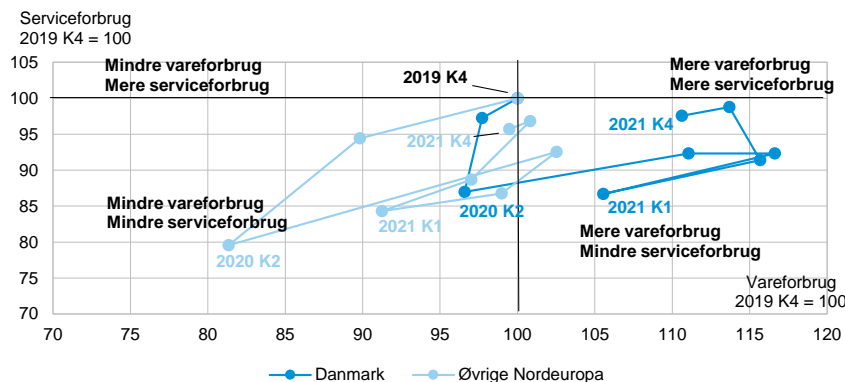
Danskerne udskiftede vareforbrug med serviceforbrug...

Det er kendetegnende for det danske privatforbrug under coronapandemien, at danske forbrugere har været blandt de bedste i Europa til at skrue op for vareforbruget i takt med, at restriktioner vanskeliggjorde serviceforbrug. Penge, der i åbne samfund blev brugt på besøg på museer, natklubber og biografer, blev i vidt omfang brugt på forbrugsvarer i Danmark. Kun i de første to kvartaler af 2020 var det danske vareforbrug lavere end niveauet før pandemien. I efteråret 2020 og det sene forår af 2021 var Danmark delvis nedlukket. Restriktioner dæmpede serviceforbruget gennem bl.a. afstandskrav og begrænsninger af åbningstider, men servicesektoren var åben under disse begrænsninger. Her lå serviceforbruget i Danmark 8 pct. lavere end før pandemiens begyndelse, mens vareforbruget lå over 10 pct. højere. Danske forbrugere lå pænt foran andre europæiske lande, når det handlede om at opretholde og endda øge

vareforbruget. Store dele af den danske detailhandel oplevede et boost, da forbrugerne f.eks. gik i byggemarkederne for at købe materialer til at shine boligen op under nedlukningerne.

Danske forbrugere erstattede services med varer under nedlukningerne

Kvartalsvis forbrug af varer og services i forhold til 4. kvartal 2019



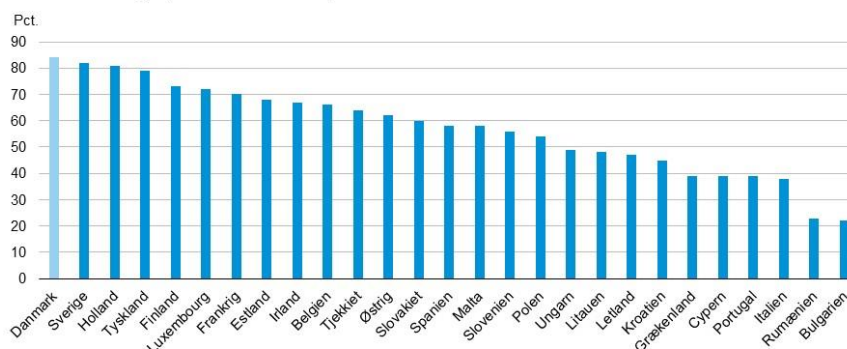
Anm.: Øvrige Nordeuropa omfatter Tyskland, Frankrig, Italien, Irland, Holland, Luxembourg, Østrig, Sverige og Finland
Kilde: Eurostat

... blandt andet hjulpet på vej af e-handel

Førøgelsen af vareforbruget hænger formentlig sammen med, at e-handlen står stærkt i Danmark. Allerede inden pandemien var danske forbrugere vant til at handle online: 84 pct. af alle 16-74-årige danske forbrugere købte varer eller tjenester via internettet i 2019, hvilket placerede Danmark på en europæisk førsteplads. Det faldt danske forbrugere naturligt at besøge netbutikker, da restriktionerne gjorde det vanskeligt at forbruge tjenester.

Danske forbrugere var vant til at shoppe online allerede inden pandemien

Andel af befolkningen, der købte varer eller tjenester via internettet i 2019



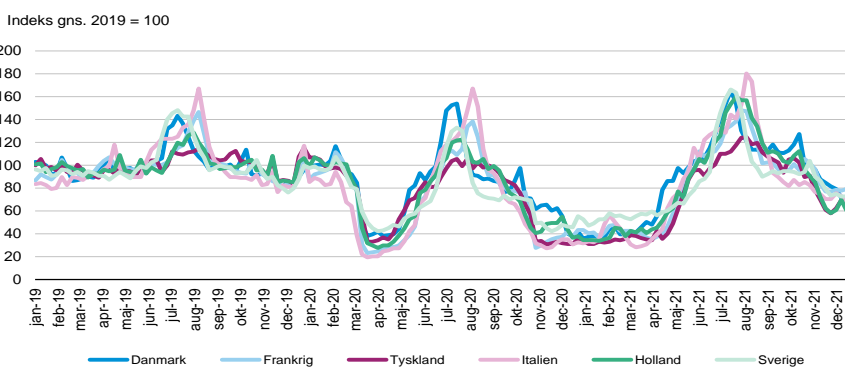
Smittefaren reducerede mulighederne snarere end lysten til serviceforbrug

I alle europæiske lande tog serviceforbruget et kraftigt dyk under pandemien. Befolkningernes mulighed for at forbruge services blev dels begrænset af restriktioner og dels af almindelig utryghed i befolkningerne ved f.eks. at færdes på offentlige steder med mange mennesker. Befolkningernes Google-søgninger på en række typer af oplevelser kan give et groft mål for lysten til at forbruge services –

hvis man ikke kan eller vil gå på restaurant, er det mindre sandsynligt, at man googler sig frem til restaurant anbefalinger. Sammenholder man søgningerne i Danmark med udviklingen i andre europæiske lande, er der stort set ingen forskel på intensiteten af Google-søgningerne på tværs af lande.

Efterspørgslen efter serviceforbrug udviklede sig ens på tværs af Europa

Sammenvejret indeks for Google-søgninger efter restauranter, hoteller, museer og rejser

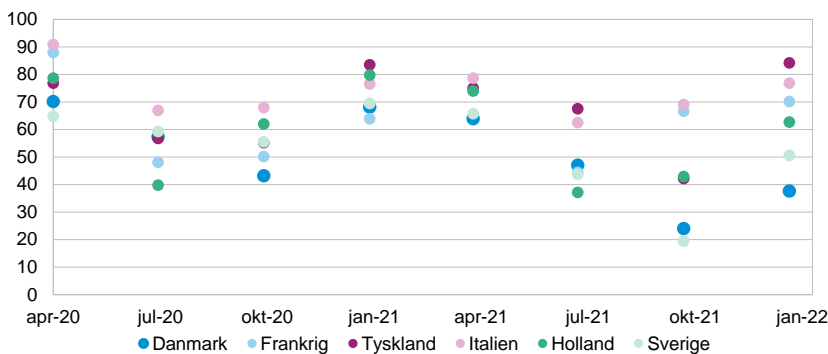


Kilde: Google Trends

Omvendt viser Oxford Universitets indeks for hårdhed af coronarestriktioner, at der især i 2021 har været væsentlig større forskelle på restriktionsniveauerne – og dermed mulighederne for serviceforbrug – i Europa. Disse to mål tyder således på, at det var et mildt restriktionstryk snarere end mindre utryghed ved smitte, der muliggjorde et relativt mildt tilbageslag og en relativt hurtig genopretning af serviceforbruget i Danmark.

Det danske restriktionsniveau har været i den lave ende

Oxford Universitets covid-19-stringensindeks, skala fra 0 (lempeligst) til 100 (strengest) Månedligt gennemsnit

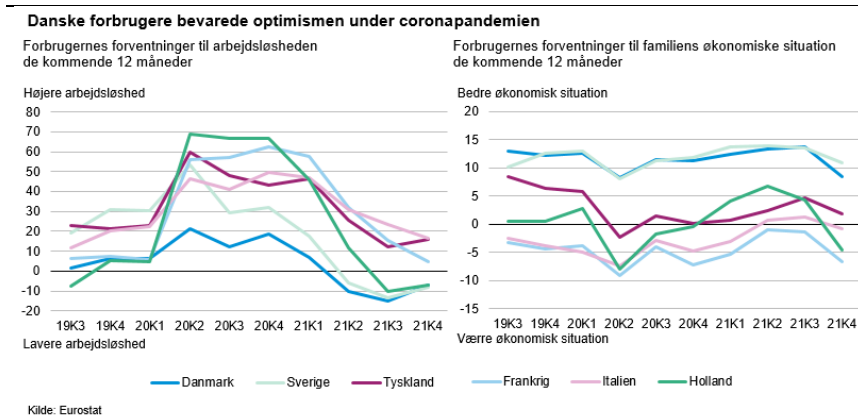


Anm.: Indekset er baseret på ni forskellige delindeks for styrken af myndighedernes respons på pandemien. Indekset reskaleres fra 0 til 100. Delindeksene dækker eksempelvis rejserestriktioner, forsamlingsforbud og begrænsninger på udgang. Kilde: Macrobond

Høj forbrugertillid og lav forsigtighedsopsparing i Danmark

Optimisme blandt de danske forbrugere var med til at holde forbruget oppe på et højt niveau. I andre europæiske lande er tendensen til at holde igen med forbruget og spare op blevet yderligere forstærket af, at forbrugerne til dels har sparet op for at polstre privatøkonomien – en adfærd, der stort set ikke har været til stede i Danmark¹. De omfattende lønkompressionsordninger i Danmark udgjorde ikke alene et stærkt net under beskæftigelsen, men fastholdt også forbrugernes tillid til, at de kun i begrænset omfang ville blive ramt på egen privatøkonomi.

Når man har bedt europæiske forbrugere vurdere deres egen privatøkonomi om et år sammenlignet med i dag, har danske forbrugere gennem hele pandemien da også forventet en forbedring i deres egen økonomiske situation det kommende år. I mange andre europæiske lande faldt forbrugernes tillid til egen privatøkonomi. Endnu mere udtalt var danske forbrugeres tillid til udviklingen i arbejdsløsheden. Danske forbrugere ventede indledningsvis en stigning i arbejdsløsheden over det kommende år, men tilliden vendte hurtigt tilbage. De danske tiltag sikrede, at en forsigtighedsopsparing for at polstre privatøkonomien ikke var nødvendig for forbrugerne og medvirkede dermed også til at holde hånden under forbruget.



Fremtiden er usikker for det europæiske privatforbrug

Over hele Europa afhænger privatforbruget i de kommende kvartaler i høj grad af, hvordan situationen i Ukraine udvikler sig. Stigende priser kan sprede fornyet pessimisme i husholdningerne og udhule købekraften i den opsparing, som forbrugerne har oparbejdet under nedlukningerne. Især salget af større forbrugsgoder, som i forvejen er under pres af, at restriktionerne fik forbrugerne til at fremrykke en del af deres køb, kan blive ramt af usikkerheden. Her er Danmark

¹ Se Danmarks Nationalbank: *Høj opsparing var drevet af restriktioner snarere end forsigtige forbrugere*, februar 2021.

udsat, fordi danskerne under pandemien i særlig høj grad skruede op for varekøbene. På trods af, at europæiske forbrugere ved afslutningen af pandemien har penge mellem hænderne til at fortsætte forbrugsvæksten, presses væksten således af øget inflation og økonomisk usikkerhed.